Meldcode huiselijk geweld
en kindermishandeling van ABS Het DOK

Stappenplan voor het handelen bij signalen van
huiselijk geweld en kindermishandeling
(versie maart 2024)

Deze meldcode is voor alle scholen van

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Doelstelling van de meldcode 3
Professionele normen met betrekking tot melden 3
Acute onveiligheid 3
Structurele onveiligheid 4
Disclosure 4
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. 5
I Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling (Overzicht wettelijk verplichte stappen meldcode) 6
Tips van SMW/Kwadraad: 7
- Bij het bellen naar Veilig Thuis: vraag naar de bureaudienst 7
- Praat met een collega (duo, IB, AF, directie). Vraag deze om bij het gesprek met VT/ overleg ouders te zitten. 7
- Op het moment dat ouders open staan voor hulp: neem contact op met de gemeente, afdeling Jeugdteam 7

II Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling 9
Stap 1: In kaart brengen van signalen 9
Stap 2: Collegiale consultatie, zo nodig raadplegen van Veilig Thuis 13
Stap 3: Gesprek met de ouder(s) en met het kind 14
Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling 17
Afwegingskader 17
Stap 5: Beslissen: Melden én zelf hulp 18
III Verantwoordelijkheden van stichting Panta Rhei en ABS Het DOK in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat 20
IV Signalenlijst 22
V Sociale kaart van ABS Het DOK ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Inleiding

Sinds 2013 is de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht.

De wet verplicht scholen en andere organisaties:

- te werken volgens de stappen van de meldcode;
- duidelijk te maken binnen de organisatie hoe de verantwoordelijkheden daarin verdeeld zijn;
- het kennisniveau van de medewerkers hierover op peil te houden.

Doelstelling van de meldcode

Alle kinderen die ingrijpende gebeurtenissen meemaken worden op school gezien en ondersteund. Schoolbesturen geven een impuls aan het signaleren van kindermishandeling en het gebruik van de meldcode in het primair onderwijs.

Bij deze meldcode hoort een **afwegingskader**. Het afwegingskader ondersteunt de school bij de beslissing of een melding noodzakelijk is of dat het zelf bieden en organiseren van hulp ook een mogelijkheid is (zie stap 4 en 5 van de meldcode).

Professionele normen met betrekking tot melden

Het melden van mogelijke kindermishandeling en/of huiselijk geweld is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

1. ***in ALLE gevallen van acute onveiligheid of structurele onveiligheid en disclosure (onthulling).***
2. ***In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.***
3. ***Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/ of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.***

Acute onveiligheid: een leerling verkeert in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en er is direct bescherming nodig. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om (een ernstig vermoeden van) seksueel geweld of (dreiging van) fysiek geweld, zoals fysieke mishandeling. Maar ook om het onnodig toedienen/nalaten van medicijnen of een afwezigheid van basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak).

Voorbeelden hiervan zijn:

- door geweld toegebrachte verwondingen die medische hulp behoeven;
- (ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is aangebracht, of een poging daartoe;
- (vermoeden van) seksueel misbruik, seksueel geweld of seksuele exploitatie;
- eerwraak, familiedrama, genitale verminking;
- onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt;
- het door de ouder(s) verzinnen, veroorzaken of aandikken van medisch klachten bij een kind;
- vrijheidsbeperkende maatregelen voor een pleger lopen af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen zijn genomen;
- er is sprake van automutilatie (zelfbeschadiging) of intoxicatie door alcohol of drugs;
- noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Structurele onveiligheid: er is sprake van zich herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties. Er kan sprake zijn van een patroon van herhaald geweld maar bijvoorbeeld ook van permanente gebreken in de geestelijke en lichamelijke verzorging van de leerling.

Voorbeelden hiervan zijn:

- lichamelijk geweld;
- psychisch geweld;
- lichamelijke verwaarlozing;
- emotionele verwaarlozing;
- seksueel geweld;
- en overige vormen van geweld en onveiligheid (zoals bijvoorbeeld eer-gerelateerd geweld).

Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling kan een belangrijke voorspeller zijn voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure: de leerling vraagt uit zichzelf hulp bij mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling of uit zich hierover zonder hulp te vragen. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling.

Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Deze onthulling valt onder meldnorm 1: er moet direct contact opgenomen worden met Veilig Thuis.

De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die je in stap 4 stelt. In deze situatie moet een zorgvuldige afstemming plaats vinden met de leerling (kindparticipatie) en Veilig Thuis over vervolgacties.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Stichting Panta Rhei, het bevoegd gezag van ABS Het DOK

overwegende:

- dat ABS Het DOK verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;

- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij ABS Het DOK op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;

- dat ABS Het DOK een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen ABS Het DOK werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;

- dat ABS Het DOK in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;

- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eer-gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten*;*

- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer-gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

- dat onder *medewerker* in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor ABS Het DOK werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt;

- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent;

in aanmerking nemende

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op het primair onderwijs;
- het privacyreglement van Stichting Panta Rhei;

stelt de volgende **meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling** vast:

I Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling **(Overzicht wettelijk verplichte stappen meldcode)**

Stap 1

- In kaart brengen van signalen

Kindcheck

Leerkracht:

- Observeren, signalen in kaart brengen
- De Kindcheck doen
- Documenteren
- Overleg met duo-collega, AF, IB en/of directie
- Gesprek met ouders/kind: zorgen delen/signaleren

KNMG: verplicht de mantelzorgverleningscheck

Stap 2

- Collegiale consultatie

Bij twijfel: Raadplegen Veilig Thuis (kan ook anoniem)

Bij twijfel: Raadplegen letseldeskundige

Leerkracht:

- Collegiale consultatie (duo, parallel, IB, AF)
- Bilateraal of multidisciplinair overleg met jeugdarts, AF, IB of andere betrokkenen
- Advies (anoniem) bij Veilig Thuis vragen (eventueel in aanwezigheid van AF, IB, duo-collega)
- Indien nodig, een letseldeskundige inschakelen
- Overwegen registratie in verwijsindex: www.cjgprof.nl (JeugdMATCH Oegstgeest en Voorschoten) www.verwijsindexhaaglanden.nl (Den Haag. Leidschendam- Voorburg)
- Documenteren

KNMG: arts verplicht advies vragen bij Veilig Thuis

Stap 3

- Gesprek met betrokkene(n) en (indien van toepassing) kind

Leerkracht:

- Gesprek met ouder(s)/verzorger(s): zorg delen
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders
- Eventueel gesprek met het kind
- Documenteren

Stap 4

- Wegen aard en ernst van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Leerkracht:

- Beoordeling van de veiligheidssituatie uitvoeren
- Collegiale consultatie met duo-collega, AF, IB, directie
- De 5 vragen beantwoorden van het afwegingskader
- Bij twijfel contact opnemen met Veilig Thuis

Gebruik het afwegingskader

Bij twijfel: altijd Veilig Thuis

- Beslissen wel/niet naar stap 5
- Bij doorgaan naar stap 5: leerkracht doet de melding en bespreekt de melding met de betrokkenen
- Documenteren

Stap 5

- Beslissen met Veilig Thuis:
  Tel: 0800-2000

Leerkracht:

- Voorgenomen melding met ouders bespreken
- Laatste 3 vragen van het afwegingskader met Veilig Thuis bespreken
- Documenteren van de vervolgstappen

Afweging 1

- Is melden noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid

Leerkracht:

- Afweging maken of melden noodzakelijk is
- Documenteren van de vervolgstappen

Afweging 2

- Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Leerkracht:

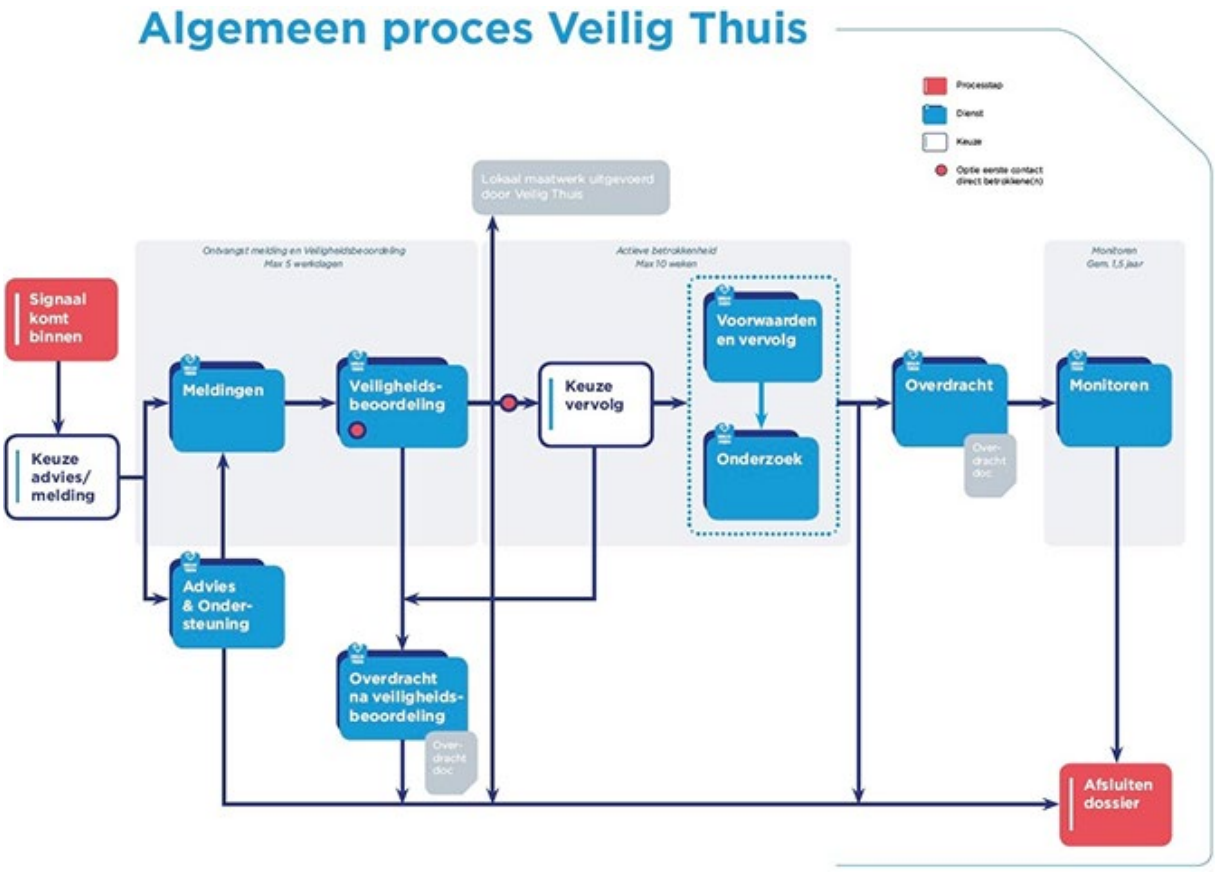
- Overleg met IB en directie: hulp organiseren
- Monitoren of ouders en leerling hulp krijgen
- Documenteren van de vervolgstappen

Tips van SMW/Kwadraad:

- Bij het bellen naar Veilig Thuis: vraag naar de bureaudienst
- Praat met een collega (duo, IB, AF, directie). Vraag deze om bij het gesprek met VT/ overleg ouders te zitten.
- Op het moment dat ouders open staan voor hulp: neem contact op met de gemeente, afdeling Jeugdteam

Werkwijze Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Het bestaat uit regionale organisaties waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies.

De **Verwijsindex** is een digitaal hulpmiddel waarin begeleiders, leerkrachten en hulpverleners een signaal kunnen afgeven voor een jeugdige (0-23 jaar) waar zij zich zorgen over maken. Het gaat om vroegtijdige signalering indien een zorg is geconstateerd. Bijvoorbeeld als een jeugdige spijbelt, gezinsproblemen zijn of als de ouders/verzorgers van de jeugdige kampen met een (licht) psychiatrische stoornis, verslaving of verstandelijke beperking. Als een signaal in de verwijsindex wordt afgegeven, worden alleen algemene gegevens zoals BSN en naam, geboortedatum, woonplaats, geslacht in de verwijsindex bekend gemaakt. Bij een tweede signaal over dezelfde jeugdige door een begeleider van een andere organisatie, krijgen beide begeleiders een email met daarin de mededeling dat er nog een begeleider is die zich zorgen maakt. Vanaf dat moment, moeten ze contact met elkaar opnemen om te overleggen hoe ze de jeugdige het beste kunnen helpen. Op deze manier werken de begeleiders van verschillende organisaties samen met het doel de jeugdige beter te kunnen helpen. Om informatie te mogen uitwisselen wordt toestemming gevraagd aan de ouders en/of jeugdige vanaf 12 jaar. Als toestemming is gevraagd voor uitwisseling van gegevens, wordt de Wet bescherming persoonsgegevens goed nageleefd. In enkele gevallen is geen toestemming vereist, bijvoorbeeld op grond van geldende wetgeving zoals de Leerplichtwet.
De ouders en/of jeugdige vanaf 12 jaar moeten wel worden geïnformeerd over het plaatsen van een signaal in de verwijsindex. Alleen in uitzonderlijke gevallen wordt dit niet gedaan, bijvoorbeeld als sprake is van overmacht of een bedreigende situatie.

II Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- **Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.**
- **Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.**
- **Leg vast wie waarvoor verantwoordelijk is.**
- **Doe de kindcheck.**
- **Als een leerling zelf hulp vraagt/onthult (disclosure): neem direct contact op met Veilig Thuis.**

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die de leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder(s) en leerling waarneemt. Zie signalenlijst in de bijlage (IV) bij deze meldcode. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van deze signalenlijst, maar zie deze lijst niet als uitputtend of bepalend. Kindsignalen moeten goed in kaart worden gebracht, maar mogen nooit leidend zijn in de afweging of er sprake is van acute of structurele onveiligheid.

In deze fase wordt de leerling in de klas en eventueel daarbuiten geobserveerd waardoor de signalen in kaart kunnen worden gebracht. Bijvoorbeeld bij haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, over de leerling en de feitelijkheden die opvallen, wordt informatie bij de ouders opgevraagd en kan de situatie verder in kaart worden gebracht. Daarnaast worden de ouder(s) en het kind geobserveerd tijdens overige contactmomenten. Alle signalen worden verzameld waardoor duidelijker wordt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen worden schriftelijk vastgelegd. Hierdoor kan later bij de inspectie verantwoording afgelegd worden indien dit wordt gevraagd. Het betreft hier privacygevoelige informatie die met zorg op een veilige manier moet worden bewaard.

Leg in het leerlingdossier de volgende gegevens vast:
- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen worden gezien, gehoord of geroken.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen en met wie.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een hierin geschoold medewerker (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Beschrijf de signalen **zo feitelijk mogelijk**, ouders hebben inzagerecht in het dossier:

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht)*. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

De Kindcheck:

"*Vormen de lichamelijke/geestelijke conditie van de ouder(s)/verzorger(s) een risico voor de veiligheid of de ontwikkeling van de kinderen die afhankelijk van hen zijn?"*

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in stap 1 van de Meldcode.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de leerkracht zich, vanwege de ernstige situatie van de ouder/verzorger, zorgen maakt over de aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een leerkracht meent dat er, vanwege de toestand van de ouder/verzorger, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van deze ouder/verzorger. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

De leerkracht uit de zorgen naar de ouder(s)/verzorger(s) en vraagt of het hem/haar ondanks de situatie lukt om de kinderen voldoende verzorging, zorg of veiligheid te bieden, of dat hij/zij daar hulp bij (nodig) heeft en/of meer hulp wenst. Indien het niet bekend is: vraag wie er allemaal deel uit maakt van het gezin (bij zwangerschap: ook het ongeboren kind). Spreek vanuit zorgen, vermijd interpretaties en oordelen en vraag door naar de feiten.

- Stel vast of de antwoorden je zorgen over de kinderen overtuigend hebben weggenomen.
- Zo niet: vraag een collega, IB, AF, directie of Veilig Thuis om mee te denken. Mocht er al hulpverlening betrokken zijn binnen het gezin, overleg dan daarmee in plaats van met Veilig Thuis.
- Blijven de zorgen bestaan, leg de ouder(s)/verzorger(s) dan uit dat je Veilig Thuis gaat vragen om advies en indien nodig het opstarten van extra hulp. Daarbij kan vermeld worden dat we deze stappen verplicht zijn te nemen vanuit onze professie.
- Koppel informatie en advies terug aan de ouder(s)/verzorger(s) en geef eventueel aan dat je het overdraagt aan Veilig Thuis
- Documenteer de gemaakte afspraken

Bij onthulling (disclosure):

De leerling vraagt uit zichzelf om hulp of vertelt thuis geweld of verwaarlozing mee te maken. Dit betekent vaak dat hij of zij een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.Er dient dan direct contact opgenomen te worden met veilig thuis.

Bij een onthulling is het van belang dat je de leerling een aantal dingen vertelt (afhankelijk van de leeftijd):

- Dat je je zorgen maakt over hetgeen de leerling je vertelt. Geweld hoort niet thuis in een gezinssituatie. Vertel dat het kind recht heeft om veilig op te groeien.
- Dat de onthulling voor jou reden is om contact op te nemen met Veilig Thuis, omdat zij deskundig zijn Als het gaat om mensen met deze ervaringen en je samen met hen wilt overleggen welke vervolgstappen je het beste kunt nemen.

- Vertel dat je hem/haar op de hoogte houdt wat die vervolgstappen zullen zijn en dat zijn/haar mening daarover wordt meegewogen In de beslissing.

- Vertel de leerling ook wat hij of zij van jou kan verwachten: wat je vanuit jouw rol en verantwoordelijkheden wel of niet voor hem of haar kunt betekenen.

- Vraag tussendoor ook hoe het kind zich voelt en wat dit alles met hem of haar doet, wat zijn/haar mening is en wat hij/zij graag zou willen wat er gebeurt.

Als een leerling ***strafbare feiten*** onthult, dan ga je niet verder in gesprek over signalen of zorgen, maar meld je direct bij Veilig Thuis of de politie. Er start dan een strafrechtelijk procedure naast de meldcode, waarbij het veiligstellen van bewijs belangrijk is.

Stap 2: Collegiale consultatie, zo nodig raadplegen van Veilig Thuis

Bespreek de signalen met een deskundige collega: IB of AF. Maak eventueel gebruik van de Verwijsindex om te zien of anderen ook zorgen hebben. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis.
Leg vast wie waarvoor verantwoordelijk is.

Consultatie is - afhankelijk van de interne afspraken van de organisatie - mogelijk met de volgende collega's: de aandachtsfunctionaris, de intern begeleider, de directie, een collega uit dezelfde klas en/of de jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Na consultatie wordt de leerling ter bespreking ingebracht in een leerlingoverleg binnen de school.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in een multidisciplinair overleg is toestemming van de ouder(s) vereist. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder(s) gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder(s) is een specifieke deskundigheid en kan door middel van scholing worden aangeleerd. Daarnaast kan Veilig Thuis advies geven over de wijze waarop de school in gesprek kan gaan met de ouder(s).
Indien de ouder(s) weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder(s) geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet Veilig Thuis geconsulteerd worden. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat de school zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat er nagegaan wordt of Veilig Thuis geconsulteerd moet worden.

Bij een leerlingbespreking of multi disciplinair overleg (MDO) kan de ouder(s) worden uitgenodigd. Door de ouder(s) continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder(s) gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Bij twijfel over letsel: de leerkracht geeft dit door aan de AF. Deze vraagt advies aan een letseldeskundige (via Veilig Thuis) en koppelt de informatie terug aan de leerkracht. Dit advies wordt gedocumenteerd.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, wordt altijd advies gevraagd aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan zo nodig in hetzelfde gesprek een melding worden gedaan zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kan de politie gevraagd worden om hulp te bieden (bel 112).

Stap 3: Gesprek met de ouder(s) en met het kind

Bespreek de signalen met de ouder(s).
Is er ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder(s), raadpleeg dan een deskundige collega (IB, AF, directie) en/of Veilig Thuis.
Leg vast wie waarvoor verantwoordelijk is.

1. Leg de ouder(s) het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan.
3. Nodig de ouder(s) uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen gezien, gehoord en waargenomen is. In geval van een vermoeden van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) wordt met spoed contact opgenomen met Veilig Thuis.
5. Leg het gesprek vast en laat het verslag indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder(s) expliciet uit tot het geven van hun mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder(s) de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder(s) daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder(s) daarvan? Hoe ervaart de ouder(s) de opvoeding en zijn rol als ouder(s)?

Breng de ouder(s) na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die de school heeft. Indien een begeleidingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder(s). Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het begeleidingsplan.

Indien de ouder(s) de zorgen herkent, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen begeleidingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder(s) blijkt dat de zorg een andere oorzaak heeft (niet zijnde kindermishandeling of huiselijk geweld), kan het traject afgesloten worden. De leerling en de ouder(s) worden vervolgens binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleid.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s), is alleen mogelijk als:
- de veiligheid van de ouder(s), die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder(s) door dit gesprek het contact zal verbreken.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet: advies vragen mag altijd anoniem.

Gesprek met leerlingen/kindparticipatie

Ook als een leerling nog jong is, is het van belang dat je het gesprek aangaat.
Het kind heeft er recht op om zijn/haar mening te geven (deze wordt ook meegewogen in de besluitvorming). Ook dient het kind bij beslissingen te worden betrokken of om in elk geval op de hoogte te worden gehouden van belangrijke beslissingen/vervolgstappen.

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Serieus genomen worden en een rol hebben in de besluitvorming kan kinderen helpen herstellen van hun ervaringen en hun gevoel van zelfvertrouwen en controle vergroten. Bovendien zijn kinderen een cruciale gesprekspartner: ze beschikken over onmisbare informatie over hun situatie en kunnen vaak goed meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen.

Het betrekken van kinderen is niet alleen belangrijk voor het welzijn van kinderen en de besluitvorming van professionals. In het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) van de Verenigde Naties (VN) is vastgelegd dat kinderen er recht op hebben betrokken te worden bij belangrijke beslissingen én dat professionals daartoe verplicht zijn. Nederland heeft het IVRK in 1995 heeft ondertekend.

Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn, zodat het kind zich vrij kan uiten. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd, maar vanwege de veiligheid van het kind, van de leerkracht of die van anderen kan er besloten worden om toch een eerste gesprek met de leerling te voeren zonder dat de ouders hierover van tevoren worden geïnformeerd. Voer hier over vooraf altijd overleg met de AF of met Veilig Thuis.

Elk gesprek (met ouders/verzorgers, leerling(en) wordt vastgelegd in Esis, waarbij ook gemaakte afspraken vastgelegd worden en wie wanneer een terugkoppeling geeft. Wanneer er een gesprek heeft plaatsgevonden met de leerling: leg vast welke informatie er is gegeven, welke er nog ontbreekt en hoe daar zorg voor gedragen gaat worden.

Betekenisvolle participatie

Participatie is pas betekenisvol als kinderen ervaren dat er naar hen wordt geluisterd en dat ze serieus genomen worden. Er zijn 5 noodzakelijke stappen voor betekenisvolle participatie van kinderen:

1. ***Zorg voor een goede voorbereiding zodat het kind goed geïnformeerd een mening kan vormen.*** Kinderen hebben informatie nodig over het recht om hun mening te geven in zaken die ook hen raken, over de vraag die er nu ligt en over de impact die hun mening kan hebben op de uitkomsten. Het is belangrijk dat het kind weet wat mogelijke gevolgen van participatie zijn en welke mogelijkheden er zijn om de mening te delen (zelf of via een vertegenwoordiger). Onderdeel van de voorbereiding is ook dat het kind weet wanneer, hoe, waar en met wie de communicatie plaatsvindt. Het kind heeft hier een belangrijke stem in.

2. ***Stel het kind in staat zijn of haar mening vrijelijk te uiten.***
   Het uitgangspunt is dat ieder kind in staat is om zijn/haar mening te uiten. De volwassene sluit aan bij de mogelijkheden van het kind. De omgeving waar het gesprek plaatsvindt is daarbij belangrijk, maar ook de houding en vaardigheden van de volwassene.

3. ***Weeg de visie van het kind mee in de besluitvorming: geef passend gewicht aan de mening van het kind.***
   Bekijk per kind naar de mogelijkheden van participatie. Neem de mening van het kind serieus en zorg ervoor dat het een belangrijke rol speelt in de besluitvorming. Bij het wegen van de mening van het kind in de besluitvorming wordt rekening gehouden met de capaciteiten van het kind.

4. ***Koppel terug wat met de mening van het kind is gedaan.***
   Onderdeel van het participatieproces is dat het kind geïnformeerd wordt over de beslissing en de rol die de mening van het kind in de besluitvorming heeft gespeeld. Het integreren van terugkoppeling aan het kind is een goede check of de mening van het kind voldoende is meegewogen. Bovendien is terugkoppeling van groot belang voor het kind zodat het kind zich serieus genomen voelt, weet waarom de beslissing zo genomen is (ook als anders is beslist dan wat het kind voor ogen had) en kan reageren op de beslissing.

5. ***Stel het kind in staat om in verweer te komen tegen een beslissing.***
   Het is belangrijk dat kinderen weten welke klacht-, bezwaar- en beroepsprocedures er beschikbaar zijn als zij vinden dat zij onvoldoende gelegenheid hebben gekregen om hun mening te geven of onvoldoende is meegewogen.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

De leerkracht weegt op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder(s) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. De leerkracht weegt eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling, met hulp van de aandachtsfunctionaris.

Binnen het basisonderwijs wordt vanaf 1 januari 2019 gebruik gemaakt van een afwegingskader. Neem bij twijfel contact op met Veilig Thuis of de jeugdgezondheidszorg en laat deze de weging maken.

Afwegingskader

1) Heb ik op basis van de stappen 1 t/m 3 van deze meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
    - *Nee: afsluiten en vastleggen in dossier.*
    - *Ja: ga verder met afweging 2.*
2) Schat ik op basis van de stappen 1 t/m 4 van de meldcode in dat er sprake is van een acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
    - *Nee: ga verder met afweging 3.*
    - *Ja: melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 t/m 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.*
3) Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.
    - *Nee: melden bij Veilig Thuis.*
    - *Ja: ga verder met afweging 4.*
4) Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.
    - *Nee: melden bij Veilig Thuis.*
    - *Ja: hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.*
5) Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van veiligheid en/of het herstel van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.
    - Nee: (opnieuw) melden bij Veilig Thuis.
    - Ja: hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Stap 5: Beslissen: Melden én zelf hulp

- ***Stap 5a:*** Is melden noodzakelijk?
- ***Stap 5b:*** is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

Stap 5a: Melden en bespreken met de ouder(s)

Heeft de school stap 5a genomen of:

- **de school kan de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen,**
- **er is sprake van acute of structurele onveiligheid;**
- **de school twijfelt of er voldoende bescherming geboden kan worden:**

- ***meld*** het vermoeden bij Veilig Thuis;
- ***sluit*** bij de melding zoveel mogelijk ***aan*** bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die gemeld wordt (ook) van anderen afkomstig is;
- ***overleg*** bij de melding met Veilig Thuis over wat de school ***na de melding*****,** binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, ***zelf*** nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. **Leg vast wie waarvoor verantwoordelijk is.**

Bespreek de melding vooraf met de ouder(s)/verzorger(s). Bespreek de melding ook met de leerling.

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder(s) uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder(s), overleg op welke wijze tegemoet gekomen kan worden aan deze bezwaren.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar het oordeel van de school de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.
6. Volg de effecten van de geboden hulp.
7. Doe opnieuw een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Van contacten met de leerling en/of ouder(s) over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder(s) daardoor het contact met u zal verbreken.

Stap 5b: Hulp organiseren en effecten volgen

Is de school van mening, op basis van de afweging in stap 4, dat deze de leerling en zijn/haar gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kan beschermen:

- ***organiseer*** dan de noodzakelijke hulp;
- ***volg*** de effecten van deze hulp; en
- ***doe alsnog een melding*** als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Leg vast wie waarvoor verantwoordelijk is en zet in alle gevallen van acute en structurele onveiligheid naast stap 5b altijd stap 5a. Ook al is de school van mening dat hulp georganiseerd kan worden.

De leerkracht houdt vinger aan de pols en blijft toezicht houden op verandering/verbetering van de zorgen. De leerkracht documenteert alle gemaakte afspraken, uitkomst van besprekingen en (vervolg)stappen.

III Verantwoordelijkheden van stichting Panta Rhei en ABS Het DOK in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, dragen **directie en bestuur** er zorg voor dat:

- de meldcode opgenomen is in het ondersteuningsbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- de taak van aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling belegd is bij een teamlid;
- voor zover nodig de deskundigheidsbevordering gericht op het goed uit kunnen voeren van de taak van aandachtsfunctionaris opgenomen is in het scholingsplan en het bovenschools scholingsaanbod;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluit op de zorgstructuur van de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig geëvalueerd wordt en zo nodig acties in gang gezet worden om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid gegeven wordt aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken gemaakt worden over de wijze waarop de school zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- zij eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

De aandachtsfunctionaris (teamlid belast met deze taak)

- functioneert als vraagbaak binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- heeft kennis van de stappen volgens de meldcode;
- stelt taken vast van een ieder (wie doet wat wanneer);
- neemt deel aan het multidisciplinair overleg;
- voert de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uit;
- voert de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uit;
- legt samenwerkingsafspraken vast met ketenpartners;
- coördineert de uitvoering van de meldcode bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- neemt zo nodig contact op met Veilig Thuis voor advies;
- evalueert de genomen stappen met betrokkenen;
- ziet toe op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- ziet toe op dossiervorming en verslaglegging.

De leerkracht:

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de aandachtsfunctionaris en intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;

- voert afspraken uit die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris of intern begeleider, zoals observeren of een gesprek met de ouder(s);
- bespreekt de resultaten van deze ondernomen stappen met de aandachtsfunctionaris en de intern begeleider.
- documenteert alle gesprekken, afspraken en (vervolg)stappen

De directie en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding, therapie).

IV Signalenlijst

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden, littekens
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn (niet lachen, niet huilen)
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht, grensoverschrijdend gedrag
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen, niet geliefd bij andere kinderen
- wantrouwend

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- achterblijven in spraak-/taal-/motorische-/emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik
Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

V Sociale kaart van Basisschool Het DOK

Deze sociale kaart invullen met de organisatiespecifieke samenwerkingspartners. Indien mogelijk ook een contactpersoon invullen.

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112 0900-8844

Organisatie : Veilig Thuis

Contactpersoon : diversen

Adres : Schuttersveld 32, Leiden

Telefoonnummer : 0800 2000

E-mailadres : info@veiligthuishm.nl

Organisatie : Kwadraad

Adres : Rhijngeesterstraatweg 13b

Telefoonnummer : 088 900 4000

E-mailadres : opvoedadviespunt@kwadraad.nl of via https://www.kwadraad.nl/waar-vind-ik-kwadraad/oegstgeest/

Organisatie : CJG www.cjgoegstgeest.nl

Contactpersoon : Contact | Centrum voor Jeugd en Gezin (cjgoegstgeest.nl)

Adres : Rhijngeesterstraatweg 13b

Telefoonnummer : 088-2542384 ma-vr 9:00 – 17:00

E-mailadres : seyahtiri@oegstgeest.nl

Organisatie : Jeugdgezondheidszorg

Contactpersoon : www.cjgoegstgeest.nl/

Adres : Rhijngeesterstraatweg 13b

Telefoonnummer : 071-2041603

E-mailadres : jgzoegstgeest@ggdhm.nl

Organisatie **: Samenwerkingsverband PPO Leiden**

Adres : Rhijngeesterstraatweg 13b

Telefoonnummer : 071-5351710

E-mailadres : info@pporegioleiden.nl

Website : https://www.pporegioleiden.nl/